

Høringsuttalelse: Endringer i utlånsreguleringen

Det vises til at Finansdepartementet den 28. september 2020 har sendt forslag om endringer i utlånsreguleringen. Axo Finans vil med dette redegjøre for vårt syn på de foreslåtte endringene.

Generelt

Det er positivt at Finanstilsynet legger opp til å harmonisere reguleringen av forbrukslån og boliglån.

Gitt utviklingen i nordmenns gjeld og sett i sammenheng med nåværende rentenivå mener vi imidlertid at dette ikke er tiden for å komme med innstramminger, men snarere tiden for å videreføre de av elementene i dagens regulering som har vært treffsikre, og fjerne de elementene som påvirker forbrukernes økonomiske situasjon i negativ retning. Regulering er et sterkt inngripende virkemiddel, og bør brukes varsomt. Enhver slik regulering bør være midlertidig av natur.

Kravet om gjeldsgrad bør stå som i dag

Det er overraskende at det i en tid med lave renter og et krevende boligmarked tas til orde for å begrense mulighetene til låneopptak til 4.5x inntekt. Vi mener dagens krav på 5 ganger inntekt har fungert etter hensikten for både boliglån og forbrukslån, og bør videreføres. Nordmenn har høy gjeldsbelastning i forhold til husholdningenes inntekter, og en del av forklaringen er at en særdeles høy andel av befolkningen eier egen bolig. Det er naturlig å ha gjeld når man eier egen bolig. For mange i de største byene er gjeldsgraden den begrensende faktoren når en skal kjøpe seg bolig, og det er en unødvendig risiko å stenge enda flere utenfor boligmarkedet når rentenivået er historisk lavt.

Gjeldsinformasjonsloven bør utvides til å omfatte all gjeld

Siden innføringen av forskrift om forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån har man tilsynelatende oppnådd målsetningen om å bremse forbrukslånsveksten. Som referert til i høringsnotatet har gjeldsveksten ikke bare avtatt, det utestående lånevolumet har gått ned med 14%. Mye taler imidlertid for at æren for denne utviklingen bør tilskrives gjeldsinformasjonsloven og ikke forskriftens begrensninger på løpetid, betjeningsevne og gjeldsgrad.

Innføringen av gjeldsregistre har vært en tilnærmet ubetinget suksess, ettersom det har ført til at bankene nå, i motsetning til tidligere, har et viktig verktøy for å utøve godt bankhåndverk. Gjeldsregistre har for alle praktiske formål eliminert risikoen for at kunder påtar seg mer lån enn de kan betjene, og således langt på vei fjernet grunnlaget for en så inngripende forskrift som den eksisterende, og dermed også fjernet grunnlaget for de innstramminger som foreslås.

Bankene melder også om reduserte tapstall, og det er grunn til å anta at misligholdet for lån som er innvilget etter at gjeldsregisterene ble tilgjengelig vil være lavere enn lån innvilget før informasjonen i gjeldsregisterene ble tilgjengelig for bankene.

Vi mener det vil være hensiktsmessig for Finansdepartementet å koordinere med Barne- og likestillingsdepartementet for å utvide Gjeldsinformasjonsloven slik at registrene vil omfatte all gjeld, og ikke kun usikret. Det vil gjøre registrene nyttigere for banker, men ikke minst også for forbrukere som dermed får mulighet til å få full oversikt over sin gjeld på ett sted. Dette vil dermed også bidra til at misligholdet blir lavere i fremtiden.

Bankene og kundene bør stå fritt til å velge løpetid på forbrukslån for å unngå økt mislighold

Inkassobransjen har nylig meldt om et rekordhøyt antall misligholdssaker som gjelder forbrukslån. Det er fire ting som er hovedbidragsytere til denne situasjonen:

1. *Usunn refinansiering ble stoppet av bankene da de fikk tilgang til gjeldsregisterene.* Da gjeldsinformasjonsloven ble introdusert var en av konsekvensene at det ville føre til økt mislighold hos enkelte kundegrupper, ettersom bankene ville stramme inn og ikke yte nye kreditter til folk som allerede hadde høy forbruksgjeld. Da bankene fikk tilgang til informasjon om usikret gjeld, la det grunnlaget for å bryte gjeldsspiralen som enkelte kundegrupper risikerte å falle inn i. For samfunnet var dette en høyst nødvendig konsekvens, ettersom sannsynligheten er høy for at ytterligere opplåning for disse kundene kun ville ført til en utsettelse av mislighold.
2. *Covid-19 pandemien fører til betalingsproblemer.* Mange lånekunder har vanskelig for å håndtere et inntektsfall for eksempel forårsaket av permittering eller sykdom. Dette får dermed konsekvenser for misligholdet.
3. *Forskrift om forsvarlig utlånspraksis begrenset bankenes mulighet til å bruke løpetid for å hjelpe kunder med likviditeten.* I reguleringen ble løpetiden på nye lån begrenset til maks fem år, og selv om det finnes unntak for refinansiering er det sjelden at banker har mulighet til å innvilge lån på mer enn 8-9 år selv i refinansieringstilfeller. Dette er en dramatisk innstramming fra lån med 15 års løpetid som var vanlig før forskriften kom, og konsekvensen for den enkelte er ofte flere tusen kroner i økte månedlige låneutgifter (renter, gebyr og avdrag) i forhold til hva som kunne vært oppnådd uten begrensninger på løpetiden.
4. *Nedbetaling av utestående lån.* Når det utestående lånevolumet har sunket med 14% er det naturlig å anta at lånene som ble nedbetalt var blant de med lavest risiko for mislighold, ettersom låntakerne hadde sterk nok økonomi til å nedbetale hele lånet. Dermed ville man endt opp med en økning i andelen misligholdte lån, selv om ikke antallet misligholdte lån skulle ha steget.

Noe av misligholdet er altså en forutsigbar og nødvendig konsekvens av reguleringen, noe en uforutsett konsekvens av pandemien, noe skyldes tidlig tilbakebetaling av lån utenfor mislighold, og en betydelig del av misligholdet ville vært unngått dersom det ikke var begrenset på løpetiden bankene kan tilby sine kunder. Selv om lån med lengre løpetid totalt er sett dyrere for kunden over lånets levetid, er den umiddelbare forskjellen i månedlig likviditet med på å skape gjeldsslaver, stikk i strid med forskriftens hensikt. Dette handler ikke om å øke gjeldsbyrden, det handler om å hjelpe forbrukere få ned de månedlige betjeningskostnadene på gjelden sin. Et flertall av forbrukslån nedbetales før tiden, og det er enda et argument for å la forbrukeren velge et lån med en løpetid som gir dem lavere månedsbeløp.

Vi vil presisere at vi mener det er fornuftig med krav om avdrag under hele lånets løpetid slik beskrevet i forskriftens §4, men at det ikke bør stilles krav til nedbetalingsperiode. Å fjerne kravet om løpetid vil ha positive konsekvenser for kundenes umiddelbare likviditet, samtidig som en slik endring av forskriften ikke vil ha stor effekt på det totale utlånsvolumet. Ved å gjøre det slik unngår man også å diskriminere mot kunder som ikke har mulighet til å stille sikkerhet, noe som gjelder 23% av husholdningene i Norge.

Fleksibilitetskvotene bør økes eller forbli uforandret

Når kun en liten del av den eksisterende fleksibilitetskvoten for forbrukslån benyttes (1.9% av nytt utlånsvolum i andre kvartal) samtidig som det totale utlånsvolumet har gått ned er det ikke grunnlag for å stramme ytterligere inn på fleksibiliteten.

For boliglån frykter vi at en innstramming vil ha negative konsekvenser for spesielt unge i storbyene, og denne risikoen veier etter vårt syn mer enn den potensielle oppsiden i å stramme inn.

Dersom man skulle strammet inn på fleksibiliteten på forbruks- eller boliglån burde det kun gjøres dersom det finnes data som tilsier at misligholdet er betydelig større blant lån som er gitt i kraft av fleksibilitetskvoten, korrigert for andre faktorer som alder, inntekt, etc.

Forslaget om å gjøre unntak fra kravet om å legge inn 5 prosentpoeng renteøkning ved refinansiering støttes

Et flertall av lånene som formidles via Axo Finans er lån der kunder ønsker å senke sine låneutgifter ved å refinansiere dyr gjeld til et lån med lavere rente. Å fjerne kravet om stresstest for kunder som ikke øker det totale lånet kan bidra til at flere får anledning til å få økonomien på fote igjen.

Om Axo Finans

Axo Finans er en finansagent som opererer i det norske, svenske og finske markedet for annuitetslån uten krav om sikkerhet (blankolån). Dette grupperes ofte inn i det som kalles forbrukslån, som omfatter kredittkort, avbetalingskjøp, kreditter og annuitetslån. Som finansagent hjelper vi forbrukere å innhente personspesifikke tilbud fra opptil 21 banker, slik at søkeren kan få et best mulig tilbud.

I markedet for annuitetslån uten krav om sikkerhet er det stor variasjon av hva forskjellige banker vil tilby en enkelt søker, basert på bankenes individuelle risikovurdering. Det er derfor ikke mulig for en privatperson å sammenligne priser på oversikter som på Finansportalen.no, fordi informasjonen der ikke er personspesifikk og dermed ikke tilsvarer hva bankene virkelig vil tilby en spesifikk kunde. Finansagenter spiller derfor en viktig rolle i å sikre at søkere får best mulige betingelser når de har behov for lån og refinansiering uten sikkerhet.

Flertallet av våre kunder kommer til Axo Finans fordi de har et refinansieringsbehov, der de ønsker å konvertere dyr og uoversiktlig forbruks- og kredittkortgjeld til et rimeligere og ryddigere annuitetslån som følger en nedbetalingsplan med faste avdrag.

I 2018 og 2019 formidlet vi lån for til sammen over 7 milliarder NOK til våre bankpartnere i Norge.

Under høringen om endringen i forbrukslånsforskriften i 2018, som ble implementert i 2019, stilte vi oss positive til majoriteten av de foreslåtte og senere vedtatte endringene. Vi mener spesielt at innføringen av gjeldsregistre har vært positiv for sunnheten i det norske forbrukslånsmarkedet.

Med vennlig hilsen
Axo Finans

Carl E. Endresen
(sign.)